

LEIDRAAD BIJ DE RONDWANDELING

Een beknopte rondwandeling langs de beeldhouwwerken, die worden geëxposeerd van 15 juni tot 15 september op de internationale tentoonstelling van beeldhouwwerken

SONSBEEK '58 - ARNHEM

Ook ditmaal vormt de Franse sculptuur het uitgangspunt van het brede overzicht der internationale, moderne beeldhouwkunst, dat nu voor de vierde maal in Sonsbeek met een groots opgezette tentoonstelling – ruim driehonderd beelden, waarvan ongeveer honderd in de openlucht – wordt getoond op een weer geheel andere wijze, dan de vorige keren. Het spreekt wel vanzelf, dat dit overzicht met Frankrijk begint. Immers in Frankrijk beleefde de beeldhouwkunst in het laatste deel der vorige eeuw een ware hergeboorte, waarbij vitale jonge kunstenaars het schoolse academisme wisten af te schudden. En hiermee heeft Frankrijk de stoot gegeven tot de herleving van de beeldhouwkunst in Europa, een herleving, waaruit geleidelijk aan in diverse landen weer een ingrijpende vernieuwing van de sculptuur is voortgevloeid.

Overziet men het geheel van de expositie van deze zomer, dan blijkt meer dan vorige keren het accent te zijn gelegd op de actuele beeldhouwkunst van een aantal deelnemende landen. Dit is het logische gevolg hiervan, dat men de eerste keren op Sonsbeek met vele prachtige exempels het begin van de herleving der Europese plastiek heeft laten zien. Wat dit betreft mag natuurlijk niet te zeer in herhaling worden vervallen. En zo is dus met telkens wisselende accenten de voortschrijdende evolutie steeds sterker op Sonsbeek naar voren getreden. Ditmaal heeft vooral Italië met niet minder dan tachtig werken sterk aan het gehalte van de tentoonstelling bijgedragen. En aangezien de bloei van de beeldhouwkunst in Italië zich in het bijzonder in de recente jaren heeft voorgedaan, kreeg al dadelijk hierdoor de tentoonstelling een zeer levendig actueel karakter en tegelijk toch ook een krachtige kwaliteit. In dit opzicht dienen dan zeker al dadelijk ook te worden genoemd enige grote, zeer recente en imposante werken van Henry Moore, die als hoogoprijzende verticale „tekens” met een klemmende expressiviteit reliëf geven aan het geheel, zoals het daar met grote artistieke smaak is opgesteld tussen de weelderige bomen en op de wijde, glooiende gazons.

Intussen dan ontbreekt ook ditmaal de grote Franse meester Rodin niet op Sonsbeek. Men zag er eerder zijn machtige Balzac, zijn dramatische groep van de Burgers van Calais en andere beroemde beelden. Ditmaal staat er in het park een gevoelig gemodelleerde tors van Rodin (no. 280), en in het grote paviljoen voor de plastiek in de kleinere formaten, ontmoet men vervolgens Rodin verscheidene malen. Kleine bronzen (no's 276-279 en 281 tot 290) kwamen daar bijeen, waarmee men de geniale meester wel in al zijn veelzijdigheid leert kennen: met zijn dynamische vormtaal heeft hij in zijn land en in Europa de stoot gegeven tot een vrije en vitale ontplooiing van de beeldhouwkunst. In de meer recente jaren is de plastiek over het algemeen steeds dynamischer van aard geworden, hetgeen uiteraard samenhangt met het steeds dynamischer worden van ons leven.

Hoe groot en geniaal Rodin ook was, hij stond toch niet alleen in zijn land. Daumier, de grote schilder en graficus, is hem zelfs vooraf gegaan bij het vinden van een sterk expressieve beeldhouwkunst. Hij heeft een

vormgevoel bereikt intussen toch, dat de zuiver plastische waarden van zijn werk de overhand hebben. En met Eichhoff (no's 78 tot 86) ziet men dan weer een andere kant van de Deense kunst: het moderne realisme, in een rustige kracht, die op een zuiver vakmanschap berust.

Bij de Oostenrijkers blijft Wotruba nog steeds de sterkste kunstenaar. Hij begon inder tijd als expressionist en dit is hij in zijn actuele ontwikkeling (no's 330 en 331) ook gebleven, al werd hij op een merkwaardige wijze zowel architectonischer als primitiever. Dit laatste dan door de sterke vereenvoudiging, die hij met zijn plastiek is gaan toepassen. Het stoere karakter van zijn ruw in steen gehouwen beelden, geeft de indruk of men grafmonumenten uit primitieve perioden ziet. Wotruba's landgenoot Leinfelder (no's 163 tot 165) volgt voor een aanzienlijk deel zijn voorbeeld, maar weet toch een eigen mentaliteit aan zijn werk te geven. De Oostenrijker Hans Kneel (no's 152-153) blijft de invloed van de moderne Italiaanse school te hebben ondergaan.

Zwitserland zond een grote groep werken, te weten 30. De kunst van de meeste Zwitserse exposanten zag men meer in ons land en ook op Sonabeek. Een nieuwe figuur is evenwel voor Nederland Karl Geiser, die verleden jaar is gestorven. Met 19 beelden vormt Geiser's kunst het centrum van de Zwitserse inzending. De hoge vakkundige kwaliteit van zijn werk (no's 98 tot 116) valt onmiddellijk op. Hoewel Geiser geen nieuwe wegen zocht en typisch de naturalistische traditie trouw bleef, heeft zijn kunst toch een persoonlijke stijl met de vaste, soms wat gerakte plastiek. Het model is daarbij ook gevoelig. In het algemeen kan men bij zijn kunst van een monumentaal karakter spreken.

Ook Hans Aeschbacher (no. 1.) wortelt in de traditie van de natuurlijke vormgeving evenals Otto Bänninger (no's 10 tot 13). Het is natuurlijk goed, dat ook deze kant van de beeldhouwkunst van onze tijd op Sonabeek gerepresenteerd is. De Zwitser Arnold d'Altri (no's 2 en 3) zoekt daarentegen nieuwe wegen en zult op een vooral fantasievolle wijze. Zeer levendig is de sculptuur van Franz Fischer (no's 90 tot 93) en een bijzonder mooi beeld is vooral ook „De baadster, die zich kapt“ (no. 138) van Hermann Hubacher. Zijn kunst heeft veel verwantschap met die van de oude Franse school, met Maillol en Renoir. Zo richt de Zwitserse inzending dan wel vooral de aandacht op de beeldhouwkunstige opvattingen, waarmee de regeneratie van de schools geworden tradities een aanvang nam. Bij de Duitse inzending treft men een brons aan van Käthe Kollwitz (no. 159), die wel voornamelijk de tekenkunst en de grafiek heeft beoefend. Het intense menselijke sentiment van haar kunst leeft intussen ook

